

Index Disput:

1. De Medicinæ natalitüs, definitione et divisione.
2. De Temperamentis.
3. De spiritib⁹.
4. De calido innato.
5. De calido innato s. spiritu vitali:)
6. De humani corporis humorib⁹.
6. De catalepsi:)
7. De materia turgente.
8. Tractatus de Podagra.
9. Decas medicamentorum compositi officinalium.
10. De Ichore ulcerum seroso. (Glycynsayſen)
11. De Rheumatico affectu.
12. De Mania s. Infania.
13. De Angina.
14. De Prenitide.
15. De Vertigine.
16. De vera natura et rectionis curande quædos.
17. De Peripneumonia.

DISPUTATIO SOLEMNIS ET INAU-
GURALIS MEDICA,
De
**HÆMORRHÀ-
GIA, IN GENERE.**

44

33.

Quam

D EO Trinuno Favente!
Decreto, Autoritate, & Permissu, Amplissimi, Gra-
tiosissimiq; Collegii Medici, in Illustri
Salanâ.

Sub PRÆSIDIO,

*Viri Amplissimi, Excellentissimi atq; Ex-
perientissimi,*

**Dn. PAULI MARQUARTI SLE-
GELII, HAMBURGENS. Philos. &**
Med. Doct. Anatom. Chirurg. & Botan. P. P. Ce-
leberrimi. h.t. Rect. Magnif. ac Facult. Med. Decani
Specatissimi, Dn. Præcept. Patron. & Promo-
tor. Ivi, æternum su.

spiciendi,

**Pro LICENTIA, summisq; in Arte Medica Privi-
legiis, & Honorib. DOCTORALIBUS legitimè
capessendis,**

Publicè examinandam proponit.

Addit. 13. Novembr.

In Auditorio Majori

JOHANNES WILIBALDUS HOPFERUS,
Vohenstrusio Palatinus.

J E N Æ

**TYPI ERNESTI STEINMANNI,
ANNO PARTUS SALUTIFERI, M DCXL.**

D. T. O. M. F. A!

Nter ea, quæ in Corpore retinenda
sunt, sanguis primum obtinet locum. Est enim
vitæ thesaurus, & ut nonnulli loquuntur,
sedes animæ, ac calidi innati, seu nectaris
vivifici & balsamitici pabulum, sustenta-
culumque. Quapropter, non nisi maximâ ur-
gente necessitate, detrahendus, una enim cum sanguine, si-
mul & spiritus detrahuntur. Hinc hepatis refrigeratio, vi-
tiumque; labefactatio sequitur, adeò ut omnes ferè, quibus
frequenter in anno venæ secantur, aut qui immodica nari-
um hæmorrhagiæ, & intempestivo fluxu menstruorum, &
hæmorrhoidum laborant, vix ad decrepitam ætatem perve-
niant, sed in decolorationem, viscerum imbecillitatem, ca-
chexiam, hydropem, aliaque; pericula incident, ut admirari
proinde non liceat, homines, immodico sanguinis fluore
detentos, usque; adeò expavescere, ut instar victimæ nuper
maestatæ, ac jugulatæ, & se jugulati atque; maestari dubitent.
Ex profusione item sanguinis, saepissimè eitissima & certis-
sima mors fuit subsecuta, indiesque; adhuc in vulneratis præ-
sertim, observari, extra dubium possum est. Et si quis est af-
fectus, qui operam medicam promptè requirat, atque; sibi non
vulgarem Medicū exposcat, is profecto est SANGVINIS PRO-
FLUVIUM, à quacunque; corporis nostri parte factum: de quo
impræsentiarum generatim verba facere, & Inauguralem
hanc nostram dissertationem instituere, Divinâ adspirante
gratiâ, decrevimus.

DICITUR Græcis Αἱμορραγία, sanguinis eruptio,
ἐπὸ τὰ ἀιματος γάγηναι, unde ἀιμορραγῶ, sanguinem,
vel rectius sanguine fluo, itē αἱμόρροια hæmorrhæa, ab
ἀιμορροέω, sanguinis profluvio labore, German. qu.
Blutbruch/Blutsflus/itē das häftige Blutē. Sumitur autē
hæmorrhagia. Generaliter, pro omni sanguinis fluxione,

sive criticā, sive symptomaticā, è scde, ore, utero &c. 2. Specia-
liter, pro ea quæ è naribus fieri solet, etiā nō expersā parti-
ula, unde effluit, teste Gal. i. Epid. apud Hippocr. De priori,
nos jam breviter acturi sumus.

ACCIDIT, ubi vasis sanguinem continentibus, venis
scil. & arteriis occurrit aliqua causa p. n. merito cuius facul-
tas illorum retentrix frustratur aut expultrix irritatur.

DEFINITUR, quod sit Excretio sanguinolenta p. n.
prodiens à frustatione facultatis retentricis, vasorum san-
guinem continentium.

GENUS seu forma, est excretio sanguinolenta p. n.
Sanguinolenta quidem, ad differentiam aliorum excreto-
rū, ubi per sanguinē, tūm venalē, tūm arteriale intelligi-
mus, syncerum, nec non cum aliis succis permistum. Addi-
tut p. n. ad differentiam fluoris critici, & sanguinis ab utero
singulis mensib. exeuntis, qui fit s. n. Quamvis & hic ali-
quando evadat p. n. si non ratione loci, taliter ratione co-
pia, qualitatis, modi, ac temporis. Cum verò ab aliis prodit
partibus, ratione etiam loci p. n. prodire dicitur, & ideo tunc
est excretum à toto genere p. n. Cum v. immoderatè ab ute-
ro, simpliciter p. n. Atq; horum usq; sub hâc definitione
comprehendimus.

SUBJECTUM duplex constituendum, 1. à Quo, sunt
venae & arteriae, vasa, quæ sanguinē continent. 2. PER QUOD,
uti nares, aures, os, uterus, vesica, penis, anus, intestina, gula,
mamma, oculi, maxillæ, apices digitorum, umbilicus, & aliæ
partes complures, ex observatione CL. aliquot Auto-
rum.

CALUSA IMMEDIATA est actio læsa facultatis re-
tentricis. Aberrat enim à proprio scopo, quia non retinet id,
quod alioquin retinere deberet. Actio v. læditur, vel organo
læso, vel ex objecto improprio proportionato, sibi oblato. Primum
habet locum, quatenus vasa sanguinē continentia, laborant
aliquo morbo, propter quem facultas læditur, qui morbus
5. Merth. cap. 2, 3. de symptō. caus. ult. est duplex: In mala cō-
positione & solutâ unitate. In mala compositione, ex parte
vitia-

vitiatæ conformatiōnis, & secundūm viam, & secundūm
meatum. Ratione meatus, oritur morbus, qui Diapedes dicitur, ubi scil. tunicæ vasorum rarefiunt, & sanguis resudat.
Ratione viarum, oritur morbus, qui Anastomosis appellatur, ubi orificia vasorum aperiuntur, hos namq; morbos
pertinere ad malam compositionem, scribitur à Gal. libr. de
differ. morb. At morbus in soluta unitate, vocatur DIÆRESIS
seu Divisio, quæ triplex: Incisio, Ruptio & Abrasio; hāc Græci
Διάβρωσιν dicunt. Quod autem tot sint affectus la-
dentes facultatem retentricem, patet, quoniam tot
sunt status naturales vasorum, dum sanguinem continent.
Tunc enim sunt densa, habent ora clausa, ac integra exi-
stunt. Ergo si sanguinem non retinent, p. n. sunt affecta,
vel quia rarefiunt, ora reserantur, aut tandem scinduntur.
Objectum improportionatum, cuius ratione, actio facultat.
retentricis frustratur, omnes successus vitiosos fieri posse,
tām ex parte causarum internarum, quām externarum, satis
constat.

CAUSÆ MEDIATÆ quæ morbos jam prædictos
introducere, & hemorrhagiam excitare possunt, sunt vel
internæ, vel externæ. INTERNÆ I. ANASTOMOSIS, quæ fit
Primò, à sanguinis copia, & qualitate acri, exitum sibi per
canalium extrema parantis. Secundò, motus impetuosus
expultricis, nam à copia & qualitate expultrix irritata, eo
impetu interdum expellit, ut oscula vasorum necessariò re-
cludantur. Tertiò, est facultatis retentricis imbecillitas, ut
etiam vasa, modicam sanguinis copiā non retineant. Quar-
tò, est vasorum atrorū, sive imbecillitas & molles.
Quintò, fit à naturā criticè ac utiliter expellente id, à quo
molestiam sentit, quod in febribus & morbis nonnunquam
acutis, accidere solet. II. DIAPEDESIS, fit ab intemperire cali-
da & humida, propter quam rarefiunt tunicæ vasorum, sed
præter intemperiem dictam, tenuitas etiam conductit: san-
gvis enim tenuis & aquosus, roris instar transudat. III. DI-
ÆRESIS, quoad Incisionem & Abrasionem, accidit ab humo-
rib. mordaci, tenui, & molli qualitate præditis, qui eroden-

A 3 de

do unitatem solvunt, & viam aliquam patefaciunt. At quantum ad Ruptiōnem, eam magis introducunt crassa, tensa, dura & sicciora, ut lapides renūm vel vesicæ. Item sangvis multus, fervidus, vel multo flatu permixtus.

EXTERNÆ. ANASTOMOSIN excitant, medicamenta calida, acria, abſtergentia, & vasorum orificia aperientia, ex quibus est aloē, quæ hæmorrhoides adeō frequenter movet, ut Itali ex centum hominibus alöeticis pilulis utentibus, nonaginta ferē hæmorrhoidibus laborare dicant. Idem præstant nimiam laxandi & movendi vim habentia, ut balneum aquæ duicis, fomentum, coitus immoderatus, tempus calidius, quod facultatem irritat. DIAPEDESIS, nisi quis solutam unitatem velit, externis non indigere videtur. DIARESIS, ratione incisionis, fit à telis acutis, cæsim & punctim ferientibus. Ruptio fit ab iictu, contusione, lapsu ab alto, irā cum clamore intenso, vomitu violento, tussi nimiâ, conatu magno grave pondus attollendi, vel loco movendi, saltu in primis post balneum, ubi vasa & totum corpus rarus redditum, cursu, luctâ, retentione spiritus, in conatu excrementa excernendi, foetum excludendi, & similib. quæ causæ promptiores sunt, cum vasa duriora & sicciora, ob frigus externum, extensioni resistunt. DIAUROSIS v. seu erosio, fit à medicamentis vel venenis, quæ suâ accredine tunicas exedunt. Quò faciunt acrium & pravorum ciborum usus, inedia acres humores cōacervans & similia

PROCATARCTICÆ sunt, quæ sanguinem cumulant, ut suppressa ejusdem conservata per narēs, hæmorrhoides, menstrua evacuatio, aliæq; plethorae causæ: vel calidorem reddunt, ut corporum motus vehemens, aēr, cibus, potus largior, & medicamenta hypercatharsis inducentia, vehementia animi pathemata, vel omnia, quæ sanguinem ad superiora & inferiora commovent.

DIFFERENTIÆ jam veniunt considerandæ &
I. **RATIONE GENERIS**, hæmorrhagia alia est
Critica, quam natura gubernat. Alia Symptomatica, quæ
potius à morbo & causa morbificâ, quam à naturâ gubernat.

cuius,

tur, & hæc vel syncera, vel crux. illis humoribus permittit
præcipue solet coniungere in Sputo sanguinis, Dysec
hæmorrhoidib. & mensum profluvi p.n. Quædam e
ratione ætatis juveoilis & temperamenti sanguinei, aut
cuuationis suppressæ, aliquibus est consueta &c. si d
ter fiat, ut non virtutem dissolvat:

II. RATIONE SUBJECTIS

venâ, vel ab arteria, iisq; tam majori
natura suppressa, in quodam hyodr
est tusa, ex spontaneâ Basilicæ in d
ne, noctu factâ, auxilium quæsivit.
nocomento. In hominibus rarum hoc est, in equis v, aliqui
bus non infrequens, quibus dum vehementer calent, hos
interdum solet, sed citra incommodum, evenire. PER QUOD;
exit aut per palatum, guttur, os, gingivas, nares oculos, au
res, aut per pulmones, pectus, mammas, ventric. jecur, lie
nem, uterum, renes, vesicam, penem, anum, &c. aut per par
tes in habitu, corp. externas, ut cæcum & ejus poros, in sudore
sanguineo. Benivenius cap. 4. mirabilem recitat cujus
dam historiam, cui singulis mensibus per cutem, quâ imaj
coris pars subjacet, sanguinis libra, quæ ex vena apertæ, flue
bat: quo evacuato, nullus discernere poterat, unde evacu
atio facta esset, ita nullum foramen, nulla cicatrix appa
rebat.

III. RATIONE CAUSÆ, alia est propter malam compositionem, à vasorum ANASTOMOSI vel DIAPEDESI, alia propter solutam unitatem, eamq; simplicem, ab INCISIONE vel RUPTIONE, aut cum deperditione partis, ut in DIAB ROSI.

SIGNA DIAGNOSTICA, I. RATIONE GENE
RIS malum hoc facile cognoscitur. Si Critica; adeo gradi
tolerantia, & symptomata quæ antea aderant, evanescunt, præ
cessit coctio in utrinis, fitq; in die critica. Si Symptomatica,
& omnino p.n. quoad copiam & qualitatem, patientes flu
xum difficulter sustinent, viresq; cum pulsu langvidiore,
paulatim attenuantur: præterea, hoc partim ex relatione
pati-

entis, partim ex visu innocens. An v. sanguis sit purus,
vel mixtus, an item putridus, liquet ex odore ac sapore,
de quo conqueritur æger. Si à consuetudine aliquâ natura-
li, color inde non mutatur. neq; vires dejiciuntur, ac ita im-
peratè non effluit.

ii. RATIONE SUBJECTI, si ab arteria sanguis exe-
at, calidus, modum erit, tenuis, rubicundus, vel etiam fla-
vus, spumolus, atq; cum impetu & saltu qu. quodam exiens.
Si à venâ, con- & crassior ac nigror est. At si PER
NARES immidi- illus in capite dolor prægressus est,
facilè etiam iste fi- edit medicamentis intra nares ad-
stringentibus: contrarium accidit, cùm è venis cerebri mit-
titur, quoniam locus à quo fit, satis est reconditus. Si per
Sputum excernatur: vel à partibus oris prodit, atq; tunc
simplici spuitione; vel per palatum ex capite, & tunc expu-
itur cum screatu frequenti, titillatio quædam in gutture
sentitur, sanguis permiscetur spuma; ipseq; minimè spumans
est, ac teste Ælio, præcessit plaga, percussio & alii affectus
cerebri, ut dolor, vertigo, sonitus in auribus, ebrietas, adfu-
erunt & adhuc adsunt signa repletionis capitis, sicuti oculo-
rum rubedo, turgentia venarum capitis, ejusdem gravitas &
calor: vel à pulmonib., à quibus ejicitur tussi, sine dolore,
sanguisq; floridus, fervens, copiosus & spumosus redditur,
cujus causâ, cum sanguine qu. pulmonum substantia excer-
nitur: vel à pectore, à quo ejicitur tussi, cum dolore, san-
guisq; est niger, grumosus, non fervens, non copiosus, præ-
cessit noxa thoracis. Notandum hic, quòd si à cap. venis de-
scendat in pulmones, facit quidem tussim, & sine dolore
ejicitur, at minimè spumosus. Quibus & illud addimus,
quod caput sit malè affectum, si à capite in pulmones de-
cumbat: Si v. per alias partes exeat, caput erit illæsum. Ca-
terum, si à ventriculo educatur, vomitu ejicitur, pituita
admisctur, paucus plerumq; exit, quoniam venæ ventricu-
li parvæ existunt. Si à jecore, floridas exit, & dolor est in
dextro latere. Si à liene, nigritas, estq; dolor in sinistro. Si
ab utero, dolor circa umbilicum vel pubem sentietur, men-
sesq;

sesq; sunt suppressi; cum symptomatice prodit, praeter malam tolerantiam, succedit mutatio coloris, pedes intumescunt, laeditur tum appetitus, tum coctio, & sanguis grumosus excernitur, ad differentiam proflavii muliebris. Quod autem a renibus educatur, ab urinâ sanguine copioso mixta colligitur: Si à vesicâ, paucus est sanguis, minimè urinæ mixtus, praeterea in hoc casu symptomata ad vesicâ spectantia sunt, in illo ad renes. Si per anum ab intestinis, nullum adeat symptomata ad venas hemorrhoidales attinens, nisi aliquando tenesmus, & dolor in abdomen, sanguis excretus non est syncerus, paucus existit. 6. Loc. aff. i. Si ab intestinis superiorib. perfectè cum fecibus permiscetur. At si per hemorrhoides, tensio, ac tumor illarum venarum, & quandoq; ad pertio esculorum apparent, sanguis purus excernitur, copiosus, primum nigricans, deinde rubeus. Tandem, si per partem externam prodeat, sensu ipso cognooscitur.

III. RATIONE CAUSÆ. Si per Anastomosis fluat sanguis, praecesserunt laxantia, observantur notæ sanguinis copiosi & calidioris, sanguisq; egreditur sine dolore, sed copiosus affatim, rubore affectus, qui aliquando acris & calidus persentitur, ac tandem adeat intemperies vasorum. Si per DIAPERDESIN, is erit paucus, serosus, tenuis, atq; sine dolore exit sensim, & per plures dies qu. guttatum, praefuerunt & adsunt causæ generantes hunc sanguinem & intemperie vasa afficientes. Si per Diætesin, cum dolore excernitur sanguis, & primis diebus paucus, inde augetur, & majori cum impetu prodit; At si per INCISIONEM, praecessit manifesta causa; Si per Ruptiōnem, quamquam & copiosus & affatim possit prodire, ut in anastomosi, tamen in illâ praecessit causa externa rumpens, vel si fiat à causa interna, & à flatu mixto cum sanguine, adsunt signa flatuū. Quod si fiat Ruprio à copioso sanguine, ut etiam fit ANASTOMOSIS, in ruptione exit cum dolore, non rubeus, sed nigricans potius, praeterea in ruptione vasorum nunquam sanguis acris persentitur, sicut in anastomosi. Si per DIAUROSIN praeter signa succorum pravorum redundantium in corpore, nonquam portio substantiæ partis, cum sanguine excernitur, aliquando sanies exit.

PROGNOSTICA I. RATIONE GENERIS.

Oris sanguinis fluxus immodicus, nocet plurimum. Ex hoc enim, in corporib. biliosis, facies citrina evadit, ebulliente bile, sanguinemq; residuum adurente: In pituitosis pallida & plūbea: In melācholicis, fuscis, & saepius in omnib; mortuorum colorem producit, spiritib. absuntis. Præterea, extremitates refrigerantur, lipotymnia & syncope accedit, interdum mors subsequitur, imprimis, dum magna sanguinis copia brevi tempore egreditur. Ubi v. multa copia pluri. diebus fluit, paulatim hepaticum refrigeratum debilitatur, ut cachexia, tabes & hydrops succedant, juxta Avicen. Quām periculosa, Critica superflua, & symptomatica sic, ex dictis palam est. cum vires sensibiliter dejiciat, ac inservium, ex plurima vacuatione, ad mortem ducere videatur. Magis etiam periculosum est, si sanguis syncerus exeat, nam tunc major est recessus à statu naturali, & vires deficiente sangvine, non resistunt. Pejus quoq; malum semper est, si putridus effluat, tunc enim & motu & substantia peccat, Quæ, sicuti morbum curatu difficultorem, ob indicationes contrarias, ita periculosiorum reddunt. Sangvini putrido, quoad periculum succedit serosus, deinde acris, tandem copiosus.

II. RATIONE SUBJECTI seu loci affecti, hæmorrhagia alia magis, alia minus periculosa existit. Gravius utiq; malum est, si prodeat per partes internas, quia non ita cedit materiis medicis: gravius etiam, si ab arteriâ, quām si à venâ, nam difficulter sistitur, propter impetum sanguinis, præterea, magis vires succumbunt. E naribus quæ fit, non tam adversa est biliosis, quām pituitosis & melācholicis, teste Avic. Hi enim sanguinis profusione magis refrigerantur & debilitantur. Quibus sanguis multus è naribus profluxit, siquidem immoderatae decolorationes adsunt, iis parum confert. Qui v. prærubro sunt colore, non eodem modo afficiuntur: & quibus caput facile tolerat, prodest, quib. v. secus, minimè. Hipp. 6. Epid. l. 6. Narium hæmorrhagiam nimiam in Causode & febri malignâ, aliquoties observavit lethalem CL. Höchstest. In febre ardente, fluxio sanguinis è narib; quart

to

to die mala est, nisi aliquid boni coinciderit. Hipp. in Coac.
Præinde, quædam morbum solvunt, salutemq; pronunciāt,
quædam etiam periculum & perniciem portendunt. Spu-
tum quod ex pectori fit, minus periculosum est, quam quod
ex pulmone. Sangvinis è pulmone rejectio, quæ infra tres
dies non curatur, superveniente phlegmone vel phthisi,
incurabilis redditur. Gal. 5. de loc. aff. c. 8. Hæmorrhagiam u-
teri iugente ac lethalem, tam ex abortu, quam ex apertio-
ne vasorum, ultra 9. menses perdurante, probè observavit
Forest. In hæmorrhoidibus, fluxu hepatico, dysenteria ac
vulneribus, idem accidisse, ab Autorib. quam sæpius fuit
annotatum.

III. RATIONE CAUSÆ DIAPEDESIS minimè omnium
periculosa est, & adstringentib. sangvis facilè fistitur, ra-
tione v. accidentis mala est, quia sangvis tenuis cachexiam
indicat. ANASTOMOSIS difficilius curatur. Ob hanc si sanguis
rejicitur, is sponte sæpe, in copiâ evacuatus, subsistit, oscu-
lis sponte iterum sese occludentibus. Observatumq; saepius
in conseruo sangvinis, narium, hæmorroid. mensium fluxu
suppresso, superabundantem copiam, absq; ullo danno
per arædorū, ex aliis partibus, osculis vasorum re-
clusis, fuisse evacuatam. Sic quibusdam juvenibus nari-
um hæmorrhagiæ obnoxiis, postquam venerem agnoscere
capissent, cessavit narium hæmorrhagia. factaq; est per pul-
mones revulsio, & sangvis per easdem vias, quibus pus ru-
pta vomicâ ad renes deductus est, perq; urinas effusus, fie-
batq; per anastomosis, at non sine periculo, ut testatur Du-
relius. Et. Hipp. l. 5. aphor. 33. Mulieri inquit, mestruis p. n. de-
ficientibus, sangvis è naribus profluens, bono est. Fitq; hoc
ob consensum utericum syncipite, rationes sunt scriptæ 6.
Epid. circa initia. Si tamen oscula vasorum vel nimirum di-
latata, vel motu continuo impulsa, iterum connivere neque-
ant, interdum ex nimia, sangvinis præsertim acris profusi-
one, mors sequitur. Anastomosis v. quæ à crisi, h. e. à naturâ
propriis virib. operante fit, bona est, præsertim in febre ar-
dente, phrenitide, & viscerum inflammatione.

DIAPROYSIS periculofissima est, & ex toto, in magno

B 2

vase,

vase, & arteriā, nō sanatur, quia deperdita est substantiæ symptomaticæ portio, quin imo ubi ulc̄ magnū, est quoq; lethale. Periculosisior quoq; est Ruptio & Incisio. Et quanquā ruptio, nem incisionem q; sanari posse scribatur s. Meth. 14. hoc tñ. intelligendum est ceteris paribus, præsertim si sit recens, & non phlegmone seu inflammatio accidat.

LONGITUDO si spectatur; hæmorrhagia sapissimè chronicus fit affectus, per aliquot dies, septimanas, non solum perdurans, sed ad menses & plures annos, concomitantibus periculosisimis frigidis affectib. ægros miserè affigit, ut tandem vivam mortem, aut mortuam vitam trahat, inter suspiria & lachrymas. Quod experientia quotidiana ipsa testatur, & apud Autores invenire est. Denaturaliv. quæ per certa intervalla redit, & ex consuetudine quadam, vel necessitate accidit, longè aliter pronunciandum est, si modum servet.

MODUS EVENTUS AD SALUTEM, si neq; in quantitate, qualitate, tempore & modo, nimis excedat fluxio, tam critica & symptomatica, quam conservata, tunc erit proficia & salutaris. Contrarium si accidit, sapissimè AD MORTEM sensibiliter patientes deducit, imprimis si morbus acutus supervenerit. In Aneurismate, sanguinis spirituosi profusio, mortem accelerat, uti Platero & Libav. videre contigit. In vulneribus item, pulsus imbecillitas, animi deliquium, partium extremarum refrigeratio, sudores, convulsiones, singultus, deliria, &c. ipsam mortem afferunt.

CURATIO, absolvitur suis INDICATIONIBUS, respicitq; sanguinis fluxum symptomaticum, unde CURATORIA, causas, unde PRÆSERVATORIA, vires, unde VITALIS. SANGVIS, cum æget de vita aut sanitate periclitari possit, sistendus, ejusq; impetus retrahendus. Si aliis humorib. vitiosis sit permixtus, evacuandus est. Causæ, sunt vel Anastomosis, quæ adstringentia, ac obturantia; vel Diapædesis, quæ condensantia, vel Diæresis, aut per ruptionem & incisionem, quæ agglutinantia, & unientia, indicant, vel Diærosis, quæ sarcotica & renutrientia primū, deinde consolidantia requirit. VIRTUS, facultatis retentricis scil. imbecilli-

cillitas, roboranda & separanda, cum calor continuo dissipatur. Expultricis autem, si nimium incitata, est cohibenda totumque corpus commoda victus ratione restaurandum.

MATERIAE PRÆSIDIORUM horum omnium, desumendæ sunt ex tribus usitatis fontibus.

I. CHIRURGICO, in quo primum ea occurunt, quæ sanguinem immediatè evacuant: ut VENÆSECTIO, quæ statim primâ die ad usum ducatur, nam in progressu, cum sermo sit de profluvio immoderato, potius adest penuria sanguinis, quam redundantia. Verum per serveratè morbo, & virib. permittentibus, eadem reperatur Venæsectio, cum non tam evacuationis, quam revulsionis & derivationis gratiâ sit instituenda, & ut in hoc casu tutiùs agatur, laudamus ut parum & per vices sanguis, ad unc. i. vel ij. scil. detrahatur. Sic enim ejus motus, & impetus vitiosus emendatur, atq; virium maxima habetur ratio. Illa autem tum in brachio dextro, tum in sinistro poterit administrari, secundum quod occasio postulabit. In Diapedesi, cum sanguis sit paucus & serosus, V. S. non convenit. Quod si vires non ferant venæsectionem, CUCURBITULÆ SCARIFICATÆ probantur, si ut revellentes, apponantur partib. remotis, ut in fluore sanguis ab utero, scapulis; si ut derivantes, ut in narium hæmorrhagiâ, occipiti & collo applicari debent. HIRUDINES etiam, præsertim in consuetis applicari possunt, ideo ratio ne revulsionis in narium hæmorrhagiâ, apponantur venis ani, in profluvio mensu, venis nari, ratione derivationis, venis ani, in fluxu narium, post aures applicatae, quoq; juvât. Imò iis venis apponuntur, quæ antea fuissent secandæ. Secundò, nec ea præsidia omittenda sunt, quæ insensibiliter evacuant, uti sunt CUCURBITULÆ NON SCARIFICATÆ, FRICTIONES, LOTIONES, LIGATURÆ, locusq; in his cucurbit. idem erit, ac in scarificatis unde ad revellendum sanguinem ab utero, no solùm scapulis & partib. supernis appositæ probantur, verò etiam & sub mammis, atq; in omni fluore, vel jecori, vel lienii; vel quod multis utilius videtur pedi dextro, vel sinistro, habitâ ratione rectitudinis, affigendæ, non tñ diutius maneat, ne deliquium animi subsequatur. Præter

Revelentia ac Derivantia, ex hoc fonte Iandantur & IMPELLENTIA ac INTERCIPIENTIA, quæ sanguinem jam fluxum detinent, atq; hæc pro majori parte probantur in fluore à partibus externis. 1. est COMPRESSIO, quando adductâ cure, vel carne à partibus vicinis, vel superpositis digitis, aut limentis & stuppis, ac loco à quo sanguis erumpit, compresso, retinetur. 2. DELIGATIO cum fasciâ, prius adductis oris vasorum, deinde superpositis iisdem limentis & stuppis medicamento emplastico, sanguinemq; supprimente infectis, quæ deligatio arctior super locum affectum, laxior verò versus originem vasorum esse debet, testibus Hippoc. & Gal. 3. LAQUEATIO vas, sub eo enim trahitur acus, filum lineum ducens, quo vas arctius alligatur, atq; sic sanguis non amplius effunditur. Sed si id agatur circa aliquod vas magnum, gangrenæ periculum imminet. 4. SECTIO per transversum, vas scil. sanguinem fundantis, nam partes dissectæ retrahuntur, celanturq; ac à partibus adjacentib. cegitur sectio, teste Gal. 5. Meth. 8. de Admin. Antom. 6. 5. Est USTIO cū ferro cendenti, quod convenit præcipue, ubi profluviu sanguinis ab erosione habuit originem ex 5. Meth. Sic enim inductâ crustâ fistitur sanguis. Tandem, sunt materiae chirurgicæ, quæ nō respiciunt sanguinem, sed alios succos, & ex conseqvicio quodammodo ipsum sanguinem, & hæc suæ CAUTERIA adhibita, tanquam materia remedii revulsori, partibus distantibus, USTIO SYNCIPITIS, ut materia evacuatoria probatur.

II. PHARMACEUTICO. Si hæmorrhagiæ causa, sit particularis in uno membro, aut solius sanguinis abundantia, sola etiam revulsio sufficit. Ubi verò vitiosi alii humores in corp. sanguini sunt admixti PURGATIO instituenda est, quâ simul humorum ad inferiora fiat revulsio. Et quia bilis fere peccat, utendum LENIENTIBUS ex rhabar. tamarind. myrebal. cittern. vel chebul. manna. syrupo. rosar. solut. & similib. A FORTIORIBUS & calidis, abstinentum est, cum humorum acrimoniam augere, eosq; valde comovere, & fluxioni aptiores reddere possint, quare scammonium & aloë non sunt usurpanda. CLYSTERES quoq;

pro

pro revulsione interdum commenatur, parati ex sero ca-
prino, vel vaccino, melle, viol. ol. viol. sale communi, sacch.
rubeo; & vitell. ovi. Item ex succis plantag. bursæ pastor.
milletol. caudae qu. polygon. & aliis quæ adstringēdi poten-
tiâ prædita sunt. Quibus Electuar. aliquod lenitivum adjici-
atur. VOMITORIA non sunt exhibenda, cum ex violenta
illa commotione, metuenda sit ruptio vasorum. Si humores
sint serosi DIURETICIS educantur, ut decocto asperg. ci-
. trach. origan. fœnic. cicer. rubr. ante quod devoretur bolus
factus ex terebinthina, cum pulvere rubeæ tinctorum. DIA-
PHORETICA cautè & per intervalla adhibita, quamvis
etiam divertendi vires habeant, tamen cum virtus per efflu-
xum, antea satis debilitetur, præterea etiam corp⁹ accende-
re, humoresq; cōmovere possint, ab illis erit abstinentia,
nisi malignitas subsit, aut veneni vis in venis jam concepta
hæreat. Quo peracto ad ALTERANTIA accedendum, de-
jcur vel calefaciendum ac roborandum, si corpus cache-
ticum, trochisc. decupatorio, de absynt. de rhabarb. magnis
antidotis, & medicamento safferas. Si v. humores tenuio-
res, calidi & acres, hæmorrhagiæ occasionem dederunt, hi
mitigandi sunt, incrassandi & cohibendi, ut ptisanā, amylo
tragac. succo granat. syrupo de portulac. borrag. jujubis & si-
milibus. Verū cum præcipua Curationis spes, consistat in
fluxu sangu. sistendo. Medic⁹ in promptu ut habeat ea, quæ
FLUXIM COMPESCUNT, necesse est. Inter quæ nume-
ratur 1. INERIGIDANTIA sive INCRASSANTIA qualia ex simpli-
cib. cichoriū, lactuca. portulaca, plātag. rosæ acac. papav. cy-
don. mala granat. semen agni casti, santalum omne, lapis hæ-
matit. smaragd. crystallus, coagulum lepor. caseus recens &c.
Ex compositis aqua portulac. plantag. succus plantag. poly-
gon. portul. stercoris asin. hypocistid. syrup. ē cichor. julep.
& syrup. rosarum. viol. de nymph. de papav. Conserv. item
solari. viol. radices cichor. conditi, caules lactuc. condit. spe-
cies diatr. santal. diamargarit. frigid. Hisce commode adjun-
guntur 2. ADSTRINGENTIA, ex simplic. sunt pentaphyllum,
bursa past. myrtus, consolidæ species, balaust. cortices gra-
nator. gallæ, cupulæ gland. corall. rubra, belus arm. terra-
sigill.

sigill. sangvis dracon. lapis hæmatites. Ex compos. syrup. cydon. myrrinus, de succo limoni citri, de ros. siccis, de agresta, de granat. acidis, conserva ros. rubr. acetofæ, radic. consolid. cōdit. trochisci de terra sigill. de spodio, de carabe. Gordonii, qui principatū obtinent. Itē aqua alum. destill. vitriol. & calcant. pulverisatū, in vulneribus. Utilis est & syrup. coagall. tinctura corall. clementia rōsar. rubr. tinct. lapid. hæmatit. croc. Mart. & extractum ejusd. si ejus gutt. 4 in aqua plantag. exhibeantur laudatur & sperniolæ compositum Croll. tanquam efficacissimum, ad quamvis hæmorrhagiam siendam remed. si quantitate avellanæ in aqua plantag. exhibeatur 3. APPROPRIATA præsertim non pauca, Medicorum studio inventa sunt, quæ incantamenti instar sangvinem cohibent, qualia sunt succus urticæ, portul. ocymi mai. cum. camphoræ, muscus in craniis nascens, sterlus porcin. asin. & succi ex his expressi, ac cum bolo arm. inditi, ranæ virides usæ & pulverisatæ, sangvis qui effluxit rostus & tritus, ut & sangvis columbar. turdor. turturum, cinis asellorum. Nigra excrescentia in siliginis spica apparet si ad 3. vel 4. gr. assuemat, pulvis ossium human. Specificum quoq; remed. est nitrum antiquis parietib. adnatum, igne circulari cal. factū, mox in mortario contusum, & affuso frigido aceto liquatum, madentib. ex eo linteis, pudendis applicatum. Radix paeoniae subiecta lingvæ, lapis carpion. in ore detentus, radix melanthii masticata, à nonnullis plurimum commendatur radix cichorii albi, circa festum Jacobi collecta in meridie, si dentibus teratur. Murium majorum stercora 9. deglutita, aliquæ mulieres pro singulari remedio & experim. habent.

NARCOTICA, reliquis nihil copferentibus, summa Medici existimatione, ut omnem humorum motum, ita hæmorrhagiam miraculosè cohibent, ut theriaca recens, philon. Rom. Persic. requies Nicol. pilulæ de cynoglossa, laudan. opiat. Senn.

TOPICA, Externis non minus feliciter sanguinis impetus domatur, inter quæ 4. AGGLUTINANTIA sæpè efficacissima sunt, si vulneri applicetur, partiq; affectæ opponantur, ut farina valatilis, gypsum figur. telæ aran. pilis lepo-

lepotis combusti, lanugo arborum, flores & nucumenta sa-
licis, aceto macerata & exsiccata, spongia aceto macerata
& cremata in vase vietili, imprimis muscus crescens in cra-
niis human. & fungus ille, quem crepitum lupi appellant.
Huc pertinent & Emplastr. defensor. communiter dictum,
& ceratum Santalin. vel vngv. rosat. Mesue, magno en-
comio dignum & emplastrum illud Galenic. cuius inven-
tio ita triumphat lib. 5. m. 7. & huj9 usu incisam in gipero ar-
teriam se conglutinasse gloriatur. Constat ex alio thure &
pilis leporinis, c. candido ovi permixtis. Refrigerantia etiam
& adstringentia efficacia suam monstrant, hinc manus & pe-
des refrigerare utile est, quod fit soltione cum aceto, & aquâ
præcipue, si volis & plantis è carpi regione, ubi arteriae pul-
sant adhibeantur, vel silices, ferrum, aut alia frigida mani-
bus teneantur, aut pedibus laminæ plumbeæ vel lapideæ
substernantur. Ad illa etiâ quæ exterius potenter sanguinem
cohibent, referuntur. 5. ESCAROTICA dicta, ut vitriolum,
calcit, calx viva, alumem, ol. sulph. c. melle, ol. calcant. c. suc-
co porri. Ubi autem sanguis substiterit, & in grumos con-
creverit, ut non putrescat dissolvendus est, intus coagulum
leporis assumitur, succus calamenti, posca, & oxymel, bibita
conveniunt. Veteres vulnera aceto perfundebant, ut Hippo-
libr. de Vulnerib.

AMULETA, quoq; modo absit supersticio, non sunt
rejicienda, ut folia urticæ maj. flores bellid. maj. in manu de-
tent, donec incalescant, item creta, de qua experimentum
indubitatum & in Nobili Matronâ diversis vicibus exper-
tum, ipse vidit Forest. libr. 13. Obs. 10. Umbilicum marin. ja-
spid. & hæmatit. valde ad omnem fluxum sistendum com-
mendat Anshelm. Bœt. Muscus arboreus sub axillis gesta-
tus, succus gelidoniæ mammis applicatus, sanicula & fraga-
ria plantis pedum alligata, verbena portata & alligata. Qui-
dam sperniolam in sacculo è collo gestant. Alii pulverem
exsiccati buffonis in syndone exceptum, ad brachium ejus-
dem lateris, cordis, vel umbilici, regionem, prout conveni-
ens videtur alligant. Usuam item humanam, in syndone

rubra, de collo suspendent. Proderunt etiam cochlear c. domibus suis usque ac tritae, si fronti & naribus imponantur.

III. DIÆTECTICO. Viatus ratio conveniens feligenda, & ita ordinanda, ut sanguinem sistat. Aer igitur, ad frigidum & siccum inclinet. Calidus enim ut alia incommoda habet, ita etiam sanguinis profusionem invehit. Sitq; aëre aliquantum obscurus, cum lucidus aspectus, sanguinem commoveat, sicuti & rubrorum intuitus. Cibus sit infrigidans & inviscans, utatur in cibis amylo, cremore ptisanæ, oryza, hordeatis, amygdalatis c. seminib. frigidis maj. & saecharo rosato, vel conestvâ rosarum antiquâ. Comedat æger pedes & capita vervecum, vituli, aliorumq;. A nonnullis commendatur caro suilla, ut glutinosa, recitat Suidashi toriam Daminii Philosophi, qui cum sangv. sputo laboraret, Oraculū de medicamento consuluit, à quo responsum accepit, ut carne suillâ vesceretur, quam quoties comedebat, sanguinem non rejiciebat, ubi abstinebat, sanguinis fluor rediit. Lac etiam aptissimum alimentum est referente Tralliano, ut & caseus recens, non salitus. Abstinendum à cibis flatulentis, salmis, acrib. & aromatibus. Caveantur omnia, quæ sanguinem multiplicant, calefaciunt, exacount, attenuant, fluxilemq; reddunt. Potus sit aqua hordei chalybeata, vel cerevisia tenuior. A vino abstineat æger, nisi spiritus deficere incipiunt, & syncope imminere. Tum oligophorum conceditur, & non nihil adstringens, in minimâ quantitate & actu frigidum, quale est granatorum, cydon. vel aquâ chalybeatâ temperetur. Somnus sit multus, at interruptus præsertim in obesis. Non moveatur patiens, sed QUIESCAT, non muletum loquatur, aut clamet, neq; corpus agitet, sed pars à quâ sanguis prodit, sublimis colloceter. ANIMI PASSIONES vitentur omnes; prater timorem, qui ex periculo incuti debet, proderit enim eâ ratione, quâ sic sanguis ad intimas partes revocabitur. Non raro accidit, ut sanguis aliquandiu sistatur, postea tamen subito iterum erumpat, quod præcipue accidit ex animi commotione &

irâ.

icā. Hūc pertinet & adversarii, à quo vulnus infictum est, præsentia; quā de causa aliquoties sanguinem qui jam subliterat, iterum fluere cœpisse, compertum est. Notabile habet exemplum, Immortalis Noster Sennert. memini, inquit, cum frater fratrem vulnerasset, & ad vulneratum alter, dū vuln^g diligaretur, accederet, (etsi jā reconciliati es- sent) subito sanguinem, proculdubio ob occultam animi commotionem, erupisse, cum v. aditu postea prohiberetur, substitisse. Et tantum de hujus mali, Causis, Signis, & Cura- tione, quā fieri potuit brevitate, dixisse sufficiat.

Additamenta.

1. **Caput, vel Nucha, in hæmorrhagiâna-**
rium, non perfundenda sunt aquâ frigidâ;
Nisi revulsiones aliæ præcesserint. Quod
tamen Mulierculis nostris, ut usitatissi-
mum, ita quandoq; perniciosissimum
est.
2. Non omnia illa medicamenta, quæ san-
gvinis profluvium à peculiari vi, s. occul-
tâ qualitate, compescere creduntur, pro-
pterea id præstant, sed quām plurima ex
illis, manifestè operantur.
3. Rerum rubrarum aspectus, commotâ
Imaginatione, sed mediantib. humorib^g
& spiritib. Fluxum sanguinis concitat.
Hocq; in Elephantis, Tauris, Gallis Indi-
cis fieri, notissimum est.

Pugnandum est, meritam si vis auferre cor-
ronam.

*nec tua Sangvineo gurgite, pugna ca-
ret.*

*Hunc sifet, justus pugnae spectator, Apollo;
qui ponet fessis aurea fert a comis.*

Quin & inaurabit fortunæ rivus amicæ

Te; citò cum cedet, Te medicante, Charon.

Paulus Marquartus Slegel,
Rector & Praeses.

Artis Pœoniæ cultor prægnave, Salanæ
auditor cathedræ, vigilans, industria &

acris
ingenii geniiq; tui vis, entheæ virtus
luce suâ radiant: & non indebita tantis
præmia & augustos studiis deposcis hono-
res.

Ecce! paramūs eam, quæ fulgida tempora
cingat,

nomen & æternis referat post fata tabellis.

LAURUM. Macte animi donis, macte indo-
le tantâ,

Macte operâ & studio, certamina publica
sollers

aggre-

aggredere: auspiciis cęptos felicibus ausus
fortunet summus medicinæ conditor. Hu-
jus

HOPFNERE

Divitem & largam gratiam, divinam ac inexhaustam benedictionem tuis conatibus omnibus ex animo apprecio. Ille clementer animorum favores tibi conciliet, magnumq; te reddat in oculis hominum: Sic consilia tua erunt auxilia, optata erunt facta, omnibus eris admirationi, virtusq; & experientia tua, in altum evenerunt famæ band fallacis pennâ metuente resoluti. Hoc votum est.

Gverneri Rölfink. Hamburgensis Phil. Medic. Doctoris, Pract. & Chimiæ Professoris Publici.

Quod labor, IN DOMINO SUSCEPTUS, fine triumphet
exemplō verum discitur esse tuo.

Grata dies, nunc illa dies contermina votis
advenit, & digno te sat honore beat.

Cedat ut in laudem CHRISTI, ægrorumq;
salutem

faxit, id, Omnipotens, in Decus atq; Tui,

*Suo prorsus dilecto Conterraneo ver-
tivo animo f. Lipsiae M*

Johann Nicolaus Tho-
mingius Philos. & Medic.
D. & Prof. Extraordinarius.

C 3

SAN-

Sangvinis à Fluxu ad meritos gradieris ho-
nores,

decerpesq; tuis debita ferta comis.

Ista est virtus via regia, ut ampla laborum,
ilias æterni nominis ansa cluat.

Ausibus Omnipotens adspiret talibus! & Te
utile vas ægris cætibus esse sinat.

Lmqq; f.

J. M. Dilberrus P. P.

Hactenus Hippocratis libros & scripta
Galeni,

Et si quid medica librorum excellit in arte,
HOPFNERE, ingenti studio vigiliq; labore
Volvere te juvit: nunc præmia digna labo-
rum

Pœoniæ gentis Præses tibi donat Apollo.

De quibus Tibi
ex animo gratulatur

Balth. Widmarcter,
Med. L.

Priore Vitæ à limine,
per integrum Vitæ statum,
divo sacrate cultui,
Musis operate svavibus
HOPFNERE! tantum præmii
refers labore de tuo,

cer-

certaminis post ardui
agona verè fervidum ,
dis jam - putans solenniter
de sangvinis Vitæ - trahæ
bono - sinistro flumine.
Summâ Caput mox inclyta
Hygæa cinget laureâ ,
ungves Tago prælucido.
O quanta charis jubila
oborta sunt Parentibus !
O damna Lethum sentias ;
corpusq; sanum commoda !
Quéis de Parentibus piis ,
quéis de saluti publicæ ,
queis de Tibi congratulor
Ipsi simul lætor mihi.

*Nunc temporis Tuam Eximiam Pra-
stantiam animitus colens ; in
seniori , olim Juventute
μυσταγότης*

M. Johan - Wilhelmus
Wallichius Vinat. Eccle-
siæ Jen. Diac.

F I N I S.

2153

